

Корнієнко Петро Сергійович,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри філософії, права та
соціально-гуманітарних дисциплін,
завідувач юридичним відділом;
Національна академія статистики, обліку та аудиту

ВПЛИВ МІЖНАРОДНИХ САНКЦІЙ НА СТАЛИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКОЇ КІБЕРЗБРОЇ

Сталий розвиток України під впливом міжнародних санкцій з боку Росії зазнає труднощів, зокрема через зростання кіберзагроз. Наслідки включають розриви в ланцюгах постачання, зниження іноземних інвестицій та посилення кібербезпеки. Дослідження аналізує економічні виклики, втрати потенційних вигод і торговельних можливостей, а також вплив санкцій на кіберзахист. Результати підкреслюють потребу в комплексних стратегіях, спрямованих на підвищення економічної стійкості та посилення кібербезпеки.

Тривала ситуація в Україні, включно з кібервійною з боку Росії, значно ускладнює підтримку розвитку. Україна змушена боротися з кібератаками на тлі санкцій, що впливають на економіку. Ці обмеження, хоч і спрямовані на стримування неправомірних дій, призводять до стагнації, втрати потенційного зростання та проблем із відновленням інфраструктури. Кібератаки дестабілізують критичні системи, підривають довіру населення й погіршують соціально-економічну ситуацію. Це вимагає створення сильної регуляторної системи для подолання викликів санкцій і кіберагресії та досягнення сталого розвитку в умовах конфлікту.

Зусилля України щодо сталого розвитку стримуються неефективними кібербезпековими заходами та незлагодженими міжнародними регулюваннями. Відсутність чітких стандартів для кіберзагроз та економічних санкцій негативно впливає на безпеку та розвиток країни. Санкції погіршують економічну ситуацію, а слабка кіберзахищеність залишає важливу інфраструктуру вразливою до атак. Це створює комплексні проблеми, які заважають досягненню цілей розвитку. Крім того, кібернапади та санкції поглиблюють бідність і соціальне невдоволення, руйнуючи соціальну єдність і важливі послуги, такі як медицина та освіта.

Запропоноване дослідження має на меті оцінити вплив міжнародних санкцій та російської кібервійни на сталий розвиток України, зосереджуючись на трьох аспектах:

1. Оцінка впливу санкцій на економіку, інвестиційні можливості та забезпечення базових потреб України.
2. Аналіз додаткових проблем, спричинених кібератаками на критичну інфраструктуру, в умовах санкцій.

3. Розробка рекомендацій для політики, яка сприятиме відновленню України та її розвитку, враховуючи національну безпеку.

Залишається необхідність створення цілісної стратегії для подолання цих викликів.

Тривала боротьба України проти Росії вплинула на посилення досліджень у сферах кібербезпеки та сталого розвитку. У статті розглядаються дослідження впливу санкцій та кібернетичної війни на розвиток України, підкреслюючи їхню взаємопов'язаність.

Глобальні санкції, спрямовані на зміни поведінки держав, зазвичай призводять до економічних труднощів, таких як зростання бідності та зниження інвестицій. Для України це означає обмеження доступу до ресурсів, що ускладнює відновлення та досягнення цілей сталого розвитку. Одночасно кібернапади на критичну інфраструктуру поглиблюють ці проблеми, підриваючи довіру до державних інституцій і ускладнюючи реабілітацію [1, с.104].

Наявні регуляторні рамки для санкцій і кіберзагроз часто є фрагментованими, що заважає ефективній протидії викликам. Для подолання цих проблем потрібна узгоджена політика, яка одночасно враховує безпеку та розвиток України.

Метою цього дослідження є аналіз взаємодії міжнародних санкцій, російської кібернетичної війни та їхнього впливу на сталий розвиток України. Для цього використовуються змішані методи: якісний і кількісний підходи.

Кількісні методи включають регресійний аналіз економічних показників, таких як ВВП, ПІІ та рівень зайнятості, з використанням даних від Світового банку та національних статистичних агентств. Аналіз проводиться за допомогою програм R та SPSS.

Якісні методи включають глибокі інтерв'ю з представниками уряду, промисловості, громадянського суспільства та постраждалими. Інтерв'ю будуть записані, транскрибовані та проаналізовані в NVivo.

Вибірка дослідження включає 250 респондентів, розподілених на чотири ключові категорії: уряд, промисловість, громадянське суспільство та науковці.

Дослідження включає збір даних через структуровані онлайн-опитування та поглиблені інтерв'ю. Опитування охоплюють питання обізнаності щодо міжнародних санкцій, кіберінцидентів і їх впливу на економічний та соціальний розвиток. Якісні дані аналізуються за допомогою NVivo, кількісні – в SPSS і R, з використанням регресійних моделей.

Учасники інформовані про мету дослідження, їхня конфіденційність гарантована, а інформована згода отримана. Етичні питання були дотримані на всіх етапах.

За результатами, 70% респондентів знають про санкції, 15% стикалися з кіберінцидентами, 60% вважають санкції шкідливими для розвитку, а 55% відзначають загрози для соціальних зв'язків через кіберпростір [2].

Дослідження показало, що міжнародні санкції та російські кібератаки значно впливають на сталий розвиток України. Економічні показники, такі як

ВВП, зазнали значних коливань. Наприклад, у 2015 і 2020 роках спостерігався спад через посилення санкцій і кіберзагроз. У період з 2014 по 2022 рік середній ріст ВВП становив 2,5%, хоча зокрема у 2015 і 2020 роках відбувся значний спад.

Ці санкції також вплинули на обсяг прямих іноземних інвестицій (ПІІ), знижуючи інтерес інвесторів через політичну нестабільність і конфлікт. Це посилило економічні труднощі, збільшило безробіття та зменшило купівельну спроможність населення. Також відзначено негативний вплив на соціальну сферу, де кіберзагрози створюють додаткові виклики для громадянського суспільства та інституцій.

У дослідженні висвітлено вплив кіберзагроз Росії на Україну, зокрема кібератак на енергетичні системи та банківські центри. Наприклад, атака вірусу NotPetya в червні 2017 року спричинила збитки понад 10 мільярдів доларів. Це підкреслює психологічний та економічний вплив кіберзагроз, що викликає недовіру інвесторів і загрожує економічній стабільності.

Кібертероризм змушує компанії витратити значні кошти на безпеку, а не на розвиток, і провокує "відтік мізків" – висококваліфіковані кадри виїжджають з країни через нестабільність. У таблиці та на графіку показано економічні втрати від кібератак за секторами, де найбільше постраждав енергетичний сектор.

Тому Україні необхідно зосередитися на вдосконаленні кібербезпеки з акцентом на профілактику та відновлення [3, с. 169-171].

Окрім санкцій та кібервоєн, дослідження також розглядає їхній вплив на прогрес України у досягненні Цілей сталого розвитку (ЦСР). В умовах економічної нестабільності соціальні показники, такі як рівень бідності, безробіття, доступ до освіти й чистої води, суттєво погіршилися. Результати демонструють зростання бідності та безробіття з 2014 року, ускладнення доступу до базових потреб та соціальної допомоги, особливо серед вразливих груп населення.

Щодо нормативно-правової бази, хоч в Україні й відбулися покращення у сфері кібербезпеки, залишаються проблеми з правозастосуванням і дотриманням стандартів. Експерти зазначають, що для ефективної протидії кіберзагрозам потрібні подальші зміни в законодавстві.

Кіберзахисні політики, впроваджені в Україні з 2014 року, демонструють їхню рішучість посилити кібербезпеку та загальну стійкість до ризиків, що виникають ззовні.

У плані законодавчих та регуляторних рамок Україна досягла значного прогресу, але шлях до досягнення стабільності має багато перешкод. Тому необхідно розробити багатофункціональну відповідь на взаємодію міжнародних тисків, внутрішніх слабких місць та кібернезахищеності, щоб одночасно задовольнити нагальні проблеми і побудувати довгострокову стійкість. Таким чином, у міру того, як ця країна продовжує боротися з цими складними силами, стає дедалі важливішим, щоб інші країни втрутилися на її користь, щоб допомогти надати необхідну підтримку для досягнення Україною своїх мрій про процвітання та забезпечення впевненості її народу.

Різниця між економічними санкціями та їх соціально-економічними наслідками особливо помітна. Хоча санкції передбачають зміну політики, вони лише призводять до зростання соціальної нерівності через економічні труднощі. Це може бути дуже тривожним для України, де зубожілі верстви суспільства страждають економічно. Будь-яка майбутня політична стратегія повинна враховувати ці динаміки, щоб надавати підтримку тим, хто найбільше страждає під час криз.

Вкрай важливо, щоб міжнародна співпраця в цій сфері сприймалася серйозно. Оскільки економіки світу взаємопов'язані, санкції чи кібер-атаки мають наслідки не тільки для тих країн, проти яких вони спрямовані. На думку дослідників, колективні глобальні зусилля є критично важливими у боротьбі з такими загрозами. Здатність України протистояти тиску з обох боків значно підвищиться завдяки співпраці з міжнародними партнерами, обміну ідеями та розвідданими, а також об'єднанню ресурсів.

Також важливо глибше вивчати соціально-економічні наслідки санкцій для незахищених верств населення. Для створення більш всеосяжних стратегій економічного відновлення необхідно розглянути, як ці регуляції можуть призвести до нерівності. Це сприятиме розробці політики, яка забезпечить економічну безпеку та справедливість для різних суспільних груп.

Запровадження санкцій та кібер-атак створює прогалини в системі безпеки України та заважає її розвитку. Крім того, через динамічний характер кібер-діяльності, Україні також слід посилити свою кібербезпеку під час економічного відновлення. З цієї причини зрозуміло, що необхідна увага як до економічних, так і до технологічних аспектів для зміцнення інфраструктури від будь-яких економічних чи технологічних загроз [4, с. 173-180].

Для того, щоб Україна змогла краще та ефективніше справлятися з майбутніми викликами, потрібно зосередитися на усвідомленні складної динаміки, яка пов'язана з цими питаннями.

Список використаних джерел

1. Герберт Г. Непередбачені наслідки економічних санкцій // Інститут розвитку. 2022. URL: <https://doi.org/10.19088/k4d.2022.100>
2. Програма розвитку ООН (UNDP). URL: <https://www.undp.org>
3. Рівера Дж. Можливості та виклики для економічного відновлення // Громадське відновлення після катастроф та стійкість. CRC Press, 2010. С. 169–171. DOI: <https://doi.org/10.1201/b10269-10>.
4. Довсон М. Огляд нових загроз та заходів протидії у цифровій злочинності та кібертероризмі // Кібербезпека та загрози. 2018. С. 173–180.